

NAPLÓ 2011

Hajnali asszociációk

Hajnali ötkor ébredtem. Fordultam volna a másik oldalra, de fájt a mozdulat. Maradtam félu-ton, a hátamon fekvve, a derekamat meg a fejemet párnákkal megtornyosítottam, s vártam, majd csak elszenderedek. Még nem is derengett, csend volt, falusi csend, csak Kósa Vilma szuszogott egyenletesen a másik szobában. Bepöccent a *Miatyánk*, elkezdtem mondani, mormolása segít a lazulásban, jobb, mint ha a számokat sorolom, a lényeg, hogy ne élmények, események tolokodjanak elő, mert alvás akkor már nincs, mondtam hát az imádságot, de a harmadik sor után váltottam, Ballassi-sorok úsztak elő, *Most is csak Uram reménységemet beléd helyeztettem, magamat rád hagytam, rád támaszkodtam, tealád vettem*, s máris két sor Vári Fábrián Lászlótól, a minap mutattuk be a *Páternoszter kosarábant, Amíg a halál nem keres, elvagyunk nélküled Uram*, s édesanyámat láttam, de nem az odaáti világban, amiről sejtellem sincs, hogy milyen lehet, ha lehet egyáltalán, ezek a tudósok már a világmindenséget kutatják, de semmire, ami a halni készülő halandót érdekelhetné, nem bukkantak, marad hát a hit, a hit, nem is azért, hogy halni tudjunk, hanem hogy élni, bár van, aki anélkül is tud, Apukám is tudott, meg Szanitter Árpai is tud, ezt meg Villon írja, *mindent tudok már, drága herceg, csak azt nem tudom, ki vagyok*, ki is vagyok, ezt a kérdést magamnak is feltettem már néhányszor, most is, félálomban, de válasz helyett kamaszkori kockásfüzetes naplóm jelenik meg, benne a kézírásom, hogy szánom-bánom, miszerint indulatos vagyok, türelmetlen, de szeretnék megváltozni, ám nem sikerül megváltozni, és arra gondolok, hogy a mai napig nem sikerült megváltozni, s akkor az Isten szava jut eszembe, aki azt mondta, *vagyok, aki vagyok*, s máris anyukámat látom valószínűtlen helyzetben, hajnali derengésben, mint aki menni készül, de nem innen, hanem Anarcsról, ahová félálomban visszaköltözött, majd újabb sorok, de most Adytól: *Minden egész eltörött, minden láng csak részekben lobban*, aztán elűszik minden, mint a fekete hattyú Nemes Nagy Ágnes versében, s én is úszom az álom vizén, ú..ú..ú..

Kiszely a magyarság őstörténetéről

Ha jól akarom magam érezni, Kiszely István könyveit olvasom magyarságunk őstörténetéről, mitológiájáról, genetikájáról, művészetéről, szokásainkról. Ha este fekszem neki, biztosan jól alszom. Nem kell vitatkoznom a szerzővel, nincs mivel nem egyetértenem, aztán olvasmányosan is ír, és olyasmit, ami kedvem szerint való, történetesen, hogy egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók. És megidézi a gyermekkoromat, az anarcsi iskolát, amikor azt énekeltük, hogy *Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzeted*, és a tanítónk Attila, hun király zsenialitásáraól regélt, és büszke voltam arra, hogy magyar vagyok, hogy volt nekünk egy Szent Lászlónk, egy Hunyadink, egy Mátyásunk és Bethlen Gáborunk és Rákóczi és Petőfi és Jókai, s hogy van egy Horthy Miklósunk, aki megszünteti a trianoni határokat. Szerettem magyarnak lenni, erre határozottan emlékszem, miként most is szeretek, főként, ha Kiszely István könyveit olvasom. (Jó tudni, hogy jófajta türk és iráni géneket hoztunk magunkkal, sokféle tudást a hadviselésről, állattartásról, hogy mesterei voltunk a kézművességnek – kovács- és ötvös-mesterég, nemezkészítés –, és teremtettünk micsoda népművészetet és zenei kultúrát és rovásírást, a hunokéval egyezőt, és létrehoztuk a világ első alkotmányát, a Szentkorona Tant.)

A Kiszely-féle szemlélet jegyében tanítanám az új nemzedéket, hogy bennük is tudatosodjék: van mire büszkének lenniük, s múltunkra gondolva járhatnak felemelt fejjel, a hazában is, meg a világban is.

Majd csak elfújja a szél egyszer az úgynevezett nemzeti szomorúságot, a belénk gyömöszölt ki-sebbségi érzést!

Maga alatt vágja a fát, aki óraszámot növel

A hírekben hallom, a rádióban, hogy a kormány emelni akarja a pedagógusok tanítási óraszámát. Így spórolna. Nem kapok levegőt. Ezek megőrültek – mondom.

Hatvan éve, hogy tanítok, s mindig arra vágytam, hogy a tanítási órák számát csökkentsem.

De hogy ez a kormányzat, éppen ez, amely nemzetben gondolkodók segítségével formálna

egy jobb Magyarországot, ez talál ki ilyet! Hagymázás ötlet. Miféle ellenség súghatott?

Illetékesek ne tudnák, hogy rosszkedvű, agyon-dolgoztatott pedagógusokkal nem lehet nevelni?! Még oktatni se nagyon.

Elküldeném eme miniszteriális hivatalnokokat, akiknek efféle kitaláció jut az eszükbe, elküldeném tanítani, mondjuk a pesti nyolcadik kerületbe, integrált osztályba, tanítsanak ők heti huszonkét meg több órászámban, megnézném, mosolyogva jönnek-e ki, feldobottan az órákról, s meghallgatnám, mint vélekednek a hatóság óraemelési ötletéről.

Mint spóroljon az ország!? Mondom. Ne lehessen két fizetést felvenni, nyugdíj mellett hivatalnokoskodni vagy őrző-védőnek állni. A képviselő elégedjen meg az országgyűléstől kapott díjazással, ne vehessen fel pénzt polgármesterkedésért. Egyáltalán, amíg a lakosság többsége hatvan-hetvenezer forintból él, négyszázezer forintnál ne lehessen magasabb senki emberfia bére. Az EU-képviselők ne kaphassanak hárommillió havi fizetést.

A neveléshez és az orvosláshoz viszont senki ártóan ne nyúljon, ahhoz csak tenni lehessen, és nem elvenni. S tudatosodjék, aki másként cselekszik, az a nemzetnek, a jövőnek árt.

A magunk rendszerében művelődjünk, ne másokat utánozzunk – írja Karácsony Sándor

Olvasom Karácsony Sándortól *A cinikus Mikszáthot*. Nagyon jó könyv (Aknyay Tibor barátom lepott meg velem nevem napjára). Politikusoknak, művelődéspolitikusoknak is ajánlom. Mindjárt a Bevezetésben olvasható. „Az az igazi baj, hogy elhisszük alacsonyabrendű voltunkat, hogy nehezen lehet bennünket kultúrálni. Eszünkbe sem jut, hogy egyetlen lehetősége európai műveltségünknek az a ma még utópiának látszó, de alapjában véve rendkívül egyszerű kis stílusváltás, ha megúvnánk az idegen rendszerekben végbemenő sikertelen művelődést, egyszerre csak a magunk saját rendszerében kezdünk mozogni. Azonnal emelkedni fog műveltségünk színvonala.”

Karácsony Sándor 1944-ben jelentette meg a dolgozatát. Figyelmeztetett, ne kövessük a német mintát, a saját rendszerünkben szíveskedjünk művelődni. Más műveiben is ezt hirdette; ne külhoni minta szerint, önmagunkból építkezzünk, a magunk hagyományainból, a magunk észjárása szerint.

Jól értette a kommunista hatalom Karácsony Sándort, még a nyugdíjat is megvonta tőle 1952-ben!

Úgy tűnik, globalizálódó világunkban Karácsony Sándor újra időszerű.

A gyermek lelkére figyeljünk – ajánlja Montaigne
Montaigne *Esszék* című könyvét olvasgatom, felváltva Kiszelyvel, meg Márai *Naplójával*. Amikor francia szakos voltam, akkor találkoztam Montaigne-nyel – tizenhatodik századi francia író, gondolkodó és önvizsgáló –, aztán meg is szerettem. Úgy tud írni önmagáról – naplónak is nevezhetném esszéit –, hogy folyton szembesít. Arra készítem, hogy magamba nézzek, magamat figyeljem, miközben mosolygó kedvességével, bölcs emberiségével jókedvre derít. S ki várhat ennél többet egy könyvtől!

Folyton önmagáról ír, igaz, ám nemcsak személyisége összetevőit tárja elé, de kiteríti a gondolatait is, s többek között – ennek nagyon örültem – a nevelésről szólókat is. Milyen furcsa, mondom magamnak, mindegy, kicsoda, mely korban, mikor élt, hol és milyen körülmények között, ha kivételes ember, ugyanarról a témáról ugyanazt gondolhatja és fogalmazhatja. Ha történetesen nem tudom, hogy az alábbi szöveget ki vetette papírra, s találgatnom kell, vajh ki lehet a szerző, tippelhetek akár egy huszadik századi reformpedagógusra is. Pedig Montaigne, a gondolatközlő az 1500-as évek közepe táján írta az *Esszéket*, s rögzítette pedagógiai feljegyzéseit. „Tanítóink szünet nélkül kalapálnak a fülünkbe. Nincs más dolgunk, csak újra felmondani a mások leckéjét. Az új nevelő ne kövesse ezt a szokást. Először próbálja ki a gyermek lelkét, a lehetőségeket tárja elébe és bizz rá a választást. Néha jelölje meg az utat, de néha még ezt is hagyja rá... Nem jó, ha mindig a nevelő beszél, mert ő mindent előre tud. Hagyja tanítványait is szóhoz jutni. Nevelése hasznát ne a gyermek memóriájának terjedelmével, hanem élete helyes alakulásával mérje. Mutassa meg tudományának százféle természetét, alkalmazásának módjait, mert csak így válik a tudás a gyermek vérévé.”

Úgy tűnt, ketten húsvétolunk, de aztán mégse Már-már úgy döntöttünk, ketten húsvétolunk Kürtön, a gyerekek családostól ki erre, ki arra, saját programjuk szerint otthon vagy másutt, munkában vagy ellazultan, akként is vásároltunk, kettőnknek csupán, az alpári hentesnél húst, főtt sonkának valót, aztán házi tojást, hogy festetlen hímesként feszítsen a felszeletelt sonka mellett, még vitáztunk is, mint kell a tojást vágni, negyedelve vagy keresztben, meg is állapodtunk, mi hosszában szeletelünk, mint a szüleink tették a régi húsvétokon. Közben beszélgettünk, meg kell-e most sértődni a gyerekekre, mivel senki nem ragaszkodik hozzá, senki nem óhajt le-

autózni Kültre, de azt se mondták, hogy buszozunk mi, illetve mondták, de úgy, hogy éreztük, meglesznek magukban is, szóval beszélgettünk a készülgetés közben, és megegyeztünk abban, hogy semmi nehezitelés, még örülünk is, mint-hogy ez a híváshiány azt jelenti, hogy jól megvannak, nincs baj náluk, köztük, velük, és tőlünk sem igényelnek semmit, s hogy ez milyen jó állapot! Úgy elkezdünk örülni, hogy némi ital is előkerült, ettől meg felszabadultam, telefonálni kezdtem, mondván, én bizony végighívom a rokonaimat, a leszármazottakat és az oldalágiakat, s kívánok nekik békés Húsvétot, olyat, mint amilyen nekünk is van itt, most, ebben a fantasztikus tájban, milióban, virágok, lombosodó gyümölcsfák és nótázó madarak közt, s már nem tudom, a lányommal vagy az unokámmal beszéltem, amikor is azt mondja egyikőjük, hogy Levente nagyon számít ám arra, hogy meglocsolja Vilka mamát. Húha, erről megfeledkeztünk, ez bizony konkrét igény, jogos igény, locsolni csak akkor lehet, ha jelen van a locsolandó is, s ha a kis Levi akar, akkor nincs mese, húsvéthétfő reggelén buszra szállunk, s hipp-hopp Budán termünk.

Így történt, a maradék ennivalót becsomagoltuk, mellé a kert termékeit meg a virágot, s mentünk. S jó, hogy mentünk. S nemcsak Leventével, de mind az öt dédunokával s Zsófikánk pocijában a hatodikkal, szóval minddel, a három fiúval s a két kislánnyal is találkoztunk, s megtapasztaltuk, hogy egy hét óta, mióta nem láttuk őket, tovább nőttek, szépültek, okosodtak. Húsvét egyik lehetséges üzenete: tudni megélni, hogy az élet öröm (is), s úgy hiszem, boldogok is voltunk, s nemcsak azért, mert láttuk, amit láttunk, hanem mert prekonceptiót félretéve tudtunk másként, rugalmasan dönteni.

Tantestület a kürti portán

Egy egész tantestület rándult ki hozzánk Tiszakürtre. Kecskemétről jöttek emeletes busszal. A Szent Imre Katolikus Általános Iskola hatvan tanára meg az igazgató, *Papp Zsolt*. Jöttek Tiszakürtre az arborétumot nézni, a Tiszán hajókézni, közösen ebédelni, meg hozzánk. A mi portánkra eredendően azzal az igazgatói szándékkal, hogy majd két csoportban drámapedagógiázunk velük. Zsolt, aki tanítványom volt, tudja, mi fán terem a drámapedagógia, s oltogatni próbálja a kollégáit ezzel a mellérendelésre épülő metodikával, mégpedig indirekt módon. Akként vélekedik, mint Karácsony Sándor, lazítani kell a formákon; eredményhez is, meg egymáshoz is könnyebben jut így az ember.

Ám a gyakorlatozásig el nem értünk, mire körbeültünk volna – mert azért körbe ültünk, de csak azért, hogy módjuk legyen minket, Kósa Vilrát meg engem a forró székbe ültetni, hogy kérdézhessenek –, már bejártuk a portát, és mi mindenről esett szó eközben; a házról, mely 1856-ban épült, és olyan, mint mikor épült, a búbosról, mely ékesség, a bútorokról, melyek autentikusak, a nádtetőről, a kuckósok által épített kerti színpadról, az emlékoszlopról, mely megörökítette az alkotók nevét, a nemtudom szilvárról, melyet Szamosszegről hoztunk, és most fordult termőre, a kerekasztalról, amely a régi ásott kút fölé épült, az ültetés szenvedélyéről, a pálinkafőzésről, meg hogy miként kerültünk ide, Tiszakürtre.

Igen, a forró szék! Nem mi kérdeztünk, ők minket. Hogy mi érdekelte a pedagógusokat? Mindekelőtt a hosszú élet, ami mögöttünk maradt, meg hogy van-e valami titok, ami felfedhető, és honnan az életerő, és csak mellesleg a drámapedagógia.

Jómagam kitettem a könyveimet, ötfélet, gondoltam többen majd vásárolnak. Kétezer forint, igazán nem drága. De csak három darab kelt el. Végül az iskola vett a könyvtár részére mindegyikből egyet-egyet.

Még elmondom, hogy mikor megérkeztek a vendégek, az emlékoszlop hídjá alatt lépdeltünk, egymás után és egymás kezét fogva, miközben énekeltek a *Bújj, bújj zöld ág* kezdetű gyermekdalt, és énekeltek addig, míg el nem értük a porta közepén lévő megterített kerekasztalt.

Jó volna tudni, ki mit vitt magával, miféle élményt, s mire emlékszik, mondjuk egy év múlva. Hazafelé menet, mikor az emeletes busz elhaladt a házunk előtt, integettek mosolyogva. Ők tudják, miért.

Mi is mosolyogtunk. Mi is tudtuk, miért.

Újfént a Páteroszter

Két előadás egymás utáni napon Budapesten. Még áprilisban. A *páteroszter kosarában* című, a Kárpát-alján élő költő, Vári Fábán László műveiből összeállított pódiumi játékunkról szólok, melyet a főiskolásaimmal mutattam be, a nagykőrösiekkel. Az egyiket a Szilágyi Dezső téri református egyház gyülekezeti termében, este, *Csenki Zsuzsa* jóvoltából zsúfolt ház előtt, és a költő jelenlétében, a másikat a Magyarok Házában, a Magyarországon élő kárpátaljai magyarok előtt, félházas teremben, délben, közgyűlés és svédasztalos ebéd után. És a költő sem volt jelen.

Az utóbbiról nem beszélek, tudnom kellett volna, hogy lelkiismeret-ébresztő előadás bemutatá-

sához alkalmas időpont meg körülmény illik. S ez itt, most nem volt annak mondható. Az előadás ugyan rendben lezajlott, de a lélek mintha kívülré rekedt volna. És mintha a Kárpátaljáról elszármazott atyafiak kevéssé lettek ráhangolódva a szülőföldön maradt költő-honfitársuk üzenetére.

Szóljak hát az első előadásról, mindenekelőtt arról, hogy Vári Fábián László, noha igazán férfias költő, valaki azt mondta, nem is néz ki költőnek, annyira férfias, szóval ennek a férfias költőnek, ennek a nem meghatódós, hatvan éves férfiúnak, ahogy megszólalt az előadás után, igencsak érzelmese ereszkedtek a ráncai.

Hát igaz, ami igaz, nagy siker volt a Szilágyi Dezső téren, a reformátusoknál, szinte eufóriás hangulat, a taps, ahogy mondani szokták, szünni nem akart. A közönség köréből többen fontosnak tartották, hogy szóban is megfogalmazzák tetszésüket, főleglegyintve a lélektől lélekegig gondolat- és érzelemáramlást, mint szokatlant, mint olyat, ami alig található manapság, és dicsérték a főiskoláimait.

Aztán jelen voltak Fábián Laci irodalmár ismerősei és eljöttek többen az én kuckós barátaim. A végén azokkal, akik nem siettek, meg a gyülekezeti tagokkal meg a színpadosokkal körbeálltuk az éppen hatvan éves Vári Fábián Lászlót, és tiszteletére elénekeltük a *Szerkenj fel, kegyes nép* című népi köszöntőt, és örvendeztünk egymásnak is, jómagam még az újra felfedezett tanítványnak is, meg a régi ismerősnek is, akit most láttam harminc év után, aztán *Füzesi Magdának, a költőnek és szerkesztőnek, földimnek, a beregszászinak, aztán Filep Évának a még inkább földimnek, Váriból, szülőfalumból, ahonnan való a költő is.*

A főiskolásaim, akikkel több mint egy féleven át készültem erre az előadásra, maguk is megrendültek. S talán nem is tudják, hiszen még fiatalok, hogy katartikus hangulat színi előadás nyomán bizony ritkán születik. Az ilyenre, mint a mienk volt, szokták mondani, hogy kegyelmi helyzet.

Keresztelő

Víz alá tartották, tartottuk a *Debreczeni* név legifjabb viselőjét, aki, mert hogy fiú – Csaba néven lett bevezetve a tiszakürti református mátrikulába – és egészséges és keménykötésű, egyetlenként talán átörökíti a nevünket a huszonkettedik századba is. Kárpátaljáról áttelepült unokaöcsém gyermekéről van szó, akinek a fejlődését, ha az égiek is akarják, még nyomon követhetem valameddig, lehetek a Tibi papája, mint az öt dédunokámnak. A kis Debreczeni Csabinak ugyanis nincs nagypapája – meg-

halt szegény Dezső –, nekem meg nincs Debreczeni névre hallgató egyenes ági leszármazottam. A fiam egyetlen lánya felvette a férj nevét, a lányom is a férjéét, a dédunokák nem Debreczeni néven nőnek bele a felnőttkorba, ők Virágosok, Fáberek, Nyisztorok. Ugyan még reménykedem, hogy előnév gyanánt valamelyikük megörökít engem is, de ami biztos, a beregszászi Debreczeni ág névviseelőjeként a kis Csaba már köztünk van.

Hát Isten hozott kisember – köszönt szeretettel Tibi papád.

A Kuckóban Fábián Zoltán egyiptológussal

Jó, ha az ember szereti a mesterségét, jó, ha a mesterség hivatás, mivel akkor sok más egyéb mellett arra is képes (az ember), hogy kedvvel, élvezetesen meséljen, mit is csinál, mikor dolgozik, amikor a hivatását gyakorolja. És ha erről mesél, örömet szerez a hallgatóinak, mint nekünk *Fábián Zoltán*, a tudós egyiptológus, aki miközben csevegett, bevezetett luxori ásatásának titkaiba. S mert vetített is, megelevenedett a mostani kopár vidék, az egykori, a Kr. előtti másfélezer éves temetkezési hely.

Hogy válik valaki egyiptológussá, ez is érdekelt minket, meg hogy fűződik-e valamiféle nemzeti érdek a sírfeltáráshoz, és mi magyarok, az egykori gyarmatosítók mellett, a gazdag nyugati államok mellett miként tudunk egyáltalán helyzetbe kerülni, sírhoz jutni.

Miután biztossá vált, hogy Fábián Zoltán – hála a személyes kapcsolatoknak, annak, hogy *Farkasné Huszar Saci* ismerte a lánya, Emese révén a neves és szimpatikus egyiptológust – Luxorból visszatérve vendégünk lesz a Kuckóban, utána néztem, ugyan miféle információkhoz juttathat az internet. Kiderült, hogy a tudós ókor-történész, az egykori Kákosy-tanítvány nemcsak sikeres kutató és publikáló, de az egykori költői szövegek műfordítója is.

A találkozás vele élmény volt, Fábián Zoltán színes egyéniség, és pompás mesélő. És milyen pontos látéleletet adott a mai Egyiptomról, és milyen remek portrékat az ottaniakról, az alkalmi munkatársakról, akik számára az ásás megélhető!

És a professzornak volt ideje és empátiája arra is, hogy méltassa kutató restaurátorának, a jelenlévő *Farkas Emesének* az érdemeit, és jelezze, milyen sokra is tartja.

Kézcsók az akácnak

Lelépek a buszról. Akácillatban úszik Tiszakürt. Tempósan lépdelek és könnyedén, noha jól meg vagyok pakolva. Orrom belefúrom a levegőbe,

noha szagérzékenységem már nem a régi, de az akácillat megérint, sőt átjár, és édesanyámat jut-tatja eszembe, aki a Tátrában élte le élete első évtizedeit, míg férjhez nem ment, jött apánkhoz Szabolcsba tanítóné asszonynak és tán sose szokja meg a homokos létet – mindig vágyakozott a fenyves erdők után –, ha nincs az akác. De volt, mondhatni csak az volt, akác, és anyánk imádta az akácillatot, még vázába is tette a fürtös tüskés ágakat, noha azt nem szokták, de ő szokta, a virágszirmokat meg szárítottta, fűszerként, teafűként használta. Az akácillat, mint Proustnál a teasütemény íze, úgy hozza elélem a gyerekkort, Anarcsot, míg tempózok a házunk felé.

Épp hogy csak lepakolom a pakkot a nyárikonyha előtt, máris szedem a lábam, lássam a fáimat, hogy s mint alakult az életük az utóbbi öt nap alatt, amíg távol voltam, megyek az akácfaakkal árnyékolt kerekasztal irányába, hogy onnan majd tovább a gyümölcsfákhoz, hát ott bókol előttem, nekem a füves ösvényre hajolva a fiatal akác, élém hajlítva virágos ágát, s mert nem vagyok költő, nem is tudom leírni a kecsességet, a gesztus finomságát, amellyel az ágvégi akácfürt mint egy felém hajló fehér női kéz megállított, sőt megbtűvölt, és én fölé hajoltam, és alázatos szívvel, mintha anyám kezét érinteném, megcsókoltam.

Az utolsó rendezés

Egyre többször figyelmeztettek a tanítványaim a színpadi próbákon, legyen szíves nem rikoizni, nem heveskedni, nehogy megüssön a guta, mivel-hogy Vilma néni megkérte őket, hogy szóljanak, mikor látják, hogy elkap a hév, és módfelett neki-vörösödök.

A hangos rendezés, hogy hirtelen felpattanok és mutatom, mit is szeretnék, sajátom volt mindig is, csakhogy az érzelmi felfokozottság, melyből ezek a kiugrások következtek, az idők során felpúpozódott, az utóbbi fél évben meg, mondhatni, a rendezőmunkám kísérő jelenségévé vált. És meg is tudom magyarázni, hogy miért. Betegség és más igazolt ok miatt a próbáról mindig hiányzott valaki. Nem ment úgy a munka, s folyamatosan új megoldásokat kellett keresnem. Aztán kiderült, hogy a közös szövegeket egyesek képtelenek megtanulni. Az utolsó percben módosítanom kellett. Mappából olvasnak, mintha ez volna az adekvát. Az időpont szorított, persze, hogy ideoes voltam.

Végül is az előadásnak hatalmas sikere lett, ám úgy, hogy magamat is bele kellett foglalnom, mármint az előadásba. Nemcsak prólógus voltam és

nemcsak világosító, de játékos is, aki azt játssza, miként ad rendezőként instrukciót.

Lányok kiáltozása a felnőtt kor kapujában – ezt a címet adtam az új színjátékomnak, melyet Eve Ensler *Érző lelkek* című művéből, nőírók verseiből – Szabó T. Anna, Rakovszky Zsuzsa, Kiss Judit Ágnes –, meg Varró Dániel és mások szövegeiből szerkesztettem. Mire véglegesen elkészül, őszre, ha élünk, jó előadás lesz, utaztatható előadás, fontos, üzenet-hordozó előadás.

A főpróbaszertű bemutatóra május 20-án, az utolsó évesek ballagásának alkalmából került sor. A közönség mondhatni ünnepelt, miközben én azt mondogattam, ilyen körülmények között soha többet.

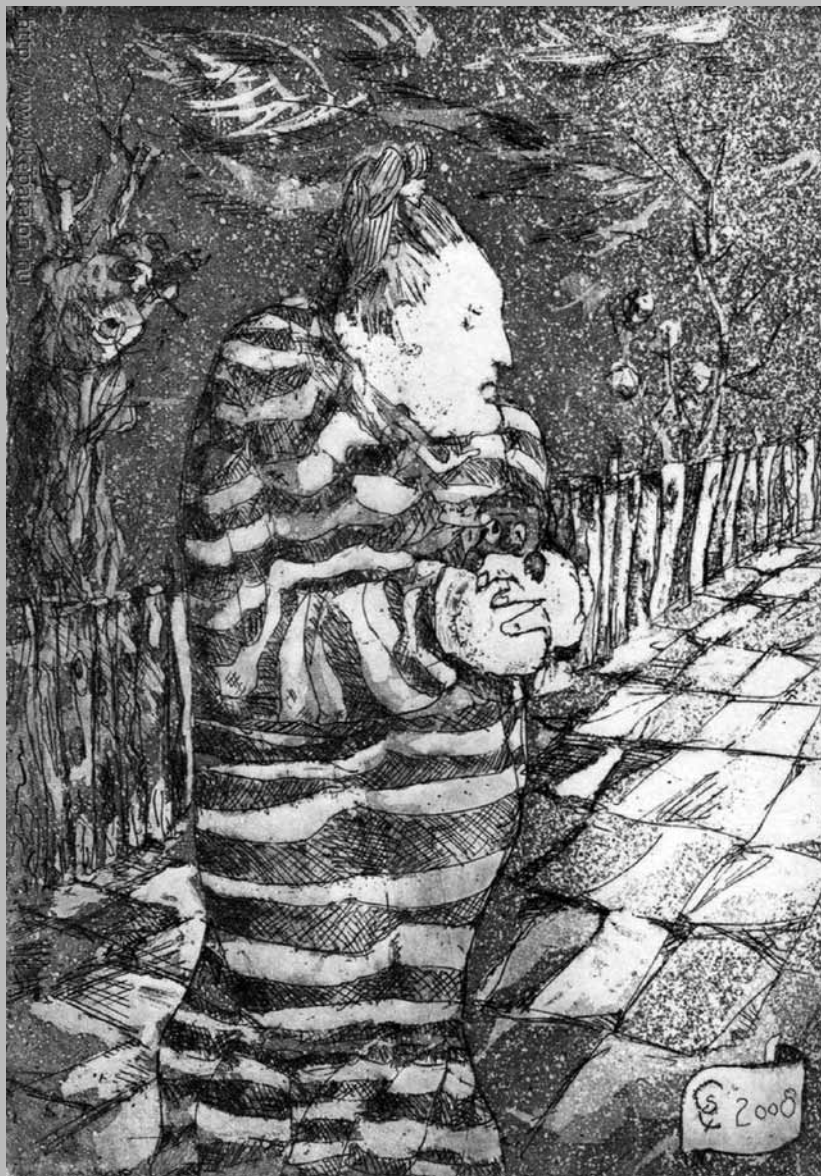
Amikor az emberfia egyedül reggelizik

Mindenekelőtt megfőzi a kávé-t a nyárikonyhában, a gázon. Előtte szétszedi a kávéfőzőt, és az abban található tegnapi zaccot kiviszi az udvarra, és a ház előtti fiatal diófa tövére szórja, állítólag ezért hálás szokott lenni a fa, aztán az ártézi kútról hozott vízzel teletölti a kétszemélyes főzőt – a majdnem gyógyvízzel készített koffeines italt jobb ízűnek tudják –, ezután felhelyezi a gázra, s ott silbakol, míg nem az csöpögni kezd, közben többször is lekapja, hogy lassabban szöröcsöggjön kifelé a fekete lé, aztán üvegpohárba tölti – abból szereti inni, hogy lásson is, ne csak ízleljen –, melybe előzetesen cukrot rakott. Jobb esetben kávétej-szín is kerül a pohárba, de hát az emberfia elfelejtett vásárolni, ezért aztán megelégszik a vannal, ám hogy kárpótolja magát, két cent rumot tölt a kávéba. Tálcára helyezi a poharat, s ügyesen egyensúlyozva a nyárikonyhából a szobába sétál, leül a fotelbe és nápolyi kíséretében kortyolgatni kezdi az ébresztő italt, s szép napot kíván magának.

Ezek után a kertbe megy, megtekinti a paprikapalántákat, nem tett-e bennük kárt az esti eső, majd telefonál. Aztán a hordóból vizet visz a sárguló fűzfára, kolbászdarabkákat ad a szomszéd macskájának, szól a fekete rigónak, amely úgy ugrál körülötte, mint ki otthon érzi magát, s az emberfia örül, módfelett örül ennek, majd eszébe jut, hogy mivel is bírta meg az asszony, amikor elutazott a fia látására: menjen el a húsboltba. Majd lehajló ágakat metsz le, melyek útban vannak, fontolgtatja, hogy diófáról is vág le ágakat, melyek akadályozzák a közlekedésben, de ezt végül is nem meri megtenni, tart attól, hogy észreveszi az asszony, s akkor lesz nemulass, neki ugyanis a diófa szent fa, mintha nem is ő volna értünk, hanem fordítva, az ember a dióért.

Eszébe jut, hogy a vérnyomás-gyógyszert be kell venni, előtte viszont reggelizni illik. De semmi trakta, ahhoz most nincs kedve. Talál viszont egy száraz kiflit, tegnapit, előveszi a félig telt lekváros üveget, harap egyet a kifliből, hozzákalanalazza a zöldringlő dzsemet, s örül, hogy ezzel biztosítja a másnapi kellemes székelést. Majd teát iszik, mentateát, tegnapit, hideget – nincs kedve frisset főzni, noha ez volna a világ legegyszerűbb

dolga, csak a diófa alatt lévő fodormentából le kellene csípni néhány levelet, azt bedobni a forró vízbe, de nem, ezt most mégsem. Míg reggelizik, gyönyörködik az elétáruuló zöld panorámában, teheti, mivel a kertben dzsemel a konyha előtti asztalon, aztán elpakolja az elemőzsiát, a kerti csapnál meg mosogat, s már tervezi, hogy utána bemegy a szobába, a számítógépe mellé ül, és írni kezdi a májusi naplót.

Csicskár Erzsébet